

Els diàlegs són la base de les novel·les. Això s'explica perquè Camilleri havia estat bàsicament un expert en teatre. Fins a dedicar-se a la novel·la va treballar a la RAI, la radiotelevisió italiana, i estava plenament dedicat a la producció de dramàtics com a director o guionista.

Pau Vidal afirma que l'omnipresència del diàleg està relacionada “amb l'absència de descripcions: a Camilleri les descripcions l'avorrien tant que encara ara no sap ningú quina cara fa en Montalbano. No n'hi ha cap descripció. En **Fazio** tots l'imaginem baixet pel personatge de la tele, però l'autor no diu enlloc si és baix, morè o ros”.

Segons Vidal, que va conèixer i tractar força Camilleri, creu que “el tret més curiós és que, de fet, hi ha tant de diàleg per compensar la manca de descripció. La gràcia és que és prou hàbil amb la llengua per descriure els personatges a partir de la manera com parlen”.

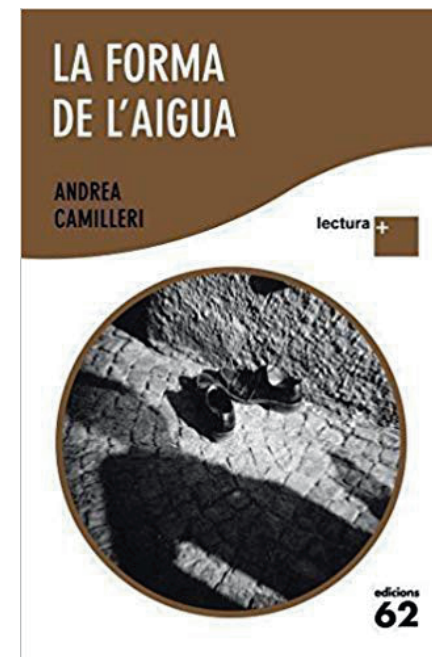
A aquesta habilitat, Camilleri afegia “totes les qüestions del joc verbal, que també és un element bàsic del seu estil”. El cas més evident és el del policia que li passa les trucades o l'avisava que ha vingut una visita “personalment en persona”: “Cattarella és un arquetipus, una mena d'illa, i és el joc pel joc. En aquest cas són els més fàcils, fins i tot infantils. El problema és que a l'hora de traduir-lo no és tan fàcil perquè t'has d'inventar nous jocs”.

Però cada novel·la en té d'altres: “El joc més estrictament lingüístic és amb els personatges més populars, com l'Adelina, la minyona que sempre deixa aquestes notes que són tres ratlles plenes de faltes d'ortografia. I després hi ha un repertori de situacions, que són a cada novel·la, amb personatges diferents: un tartamut, un que té ecolàlia —que és aquell que repeteix les últimes paraules de la rèplica de l'altra persona—, etc. A cada novel·la n'hi ha i crec que aquest és un dels punts que fa que a la gent li encanti, perquè tots sabem que hi trobarem alguna ocurrència d'aquestes”. [...]

MILIAN, Àlex. *Andrea Camilleri, el cònsol literari de Sicília*. [en línia]. A: El Temps, 2019 (núm. 1832). <<https://www.eltamps.cat/article/7768/andrea-camilleri-el-consol-literari-de-sicilia>>

Club de lectura A

BIBLIOTECA CENTRAL XAVIER AMORÓS

La Forma de l'aigua
d'Andrea Camilleri

Dimecres 18 de desembre

a

2/4 de 7 de la tarda

BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS

Carrer de l'Escorxador, 1
43202 Reus
Tel. 977010 025
info.biblioteques@reus.cat
bibiblioteques.reus.cat

Andrea Camilleri, el cònsol literari de Sicília per Àlex Milian

Andrea Camilleri (Porto Empedocle, Sicília, 1925 - Roma, 2019) va arribar tard a la novel·la —als 53 anys— però ha estat un autor prolífic i d'èxit, un veritable fenomen a Itàlia, un escriptor llegit arreu del món —traduït a 30 llengües— i molt venut en català. Tal com va deixar escrit, l'última novel·la del comissari Salvo Montalbano —desada en un calaix de l'editor des de fa deu anys— ja es pot publicar. [...]

Sicilià de soca-rel

Tal com recorda Pau Vidal a aquest setmanari, Camilleri va haver d'arrossegar la seva primera novel·la d'editor en editor perquè intentava reproduir massa fidelment una llengua, la siciliana, que no estava —ni està— codificada ni té cap gramàtica ni acadèmia que la vetlli: “La hi rebutjaven precisament perquè estava massa tenyida de sicilià. Llavors el va destenyir i va reservar el sicilià només per als personatges més estripats, diguem-ne”. Quan va aconseguir un nivell de sicilià tolerable, les novel·les de Camilleri es van enlairar en popularitat, sobretot les del comissari hedonista de la inventada vila de Vigata.

La sèrie de Montalbano comença el 1994 amb La forma de l'aigua, una novel·la que dibuixava una Sicília diferent i un detectiu estranyament humà per al gènere negre. Al contrari que els milhomes típics del thriller nord-americà —amants de les pistoles i els cops de puny, sempre malmenjats i envoltats de locals nocturns d'escassa moralitat, barres de bar conservades en alcohol i dones pèrfides amb doble fons —, el comissari Salvo Montalbano viu al costat del mar, li agrada menjar peix fresc a la trattoria de l'Enzo i passejar fins al moll a l'hora de la migdiada, sempre que no plougui. Així fa baixar el dinar, empipa algun cranc a la vora de la mar i aclareix les idees sobre l'últim cas que està investigant.

El gust pel menjar i el beure i certa mediterraneïtat són alguns dels trets que més vinculen el Montalbano de Camilleri amb el Carvalho de Montalbán. A banda d'això no hi ha moltes més semblances entre l'hedonista sicilià i l'intel·lectual barceloní: Carvalho era molt urbà, ideològic i li agradava anar per lliure; Montalbano viu al costat del mar,

és policia d'una ciutat petita i té una comissaria plena de recursos (humans). Els escenaris dels assassinats que investiga Montalbano es troben molt sovint en ambients rurals, al voltant de la ciutat de Vigata —on treballa— i del poblet de Marinella —on viu, més aviat aïllat del veïnat.

La força de les novel·les es basa sobre quatre pilars molt evidents. Els diàlegs, els personatges, l'humor i les lliçons de l'observació.

L'autor retrata els personatges amb quatre trets físics característics i el seu llenguatge però no evolucionaran gaire a pesar que les seves històries personals puguin avançar. Aquest és el tret més vuitcentista de la literatura de Camilleri, segons Pau Vidal: “En aquest sentit és un autor molt tradicional; molt poc contemporani. Això seu és l'antinovel·la psicològica, perquè els personatges no evolucionen. En Mimí comença com és i, trenta novel·les després, encara és d'aquella manera”. Camilleri té l'habilitat de dibuixar molt i molt bé en Salvo Montalbano —les seves dèries, les seves contradiccions internes, allò que li plau i allò que el treu de polleguera— i la seva tensa relació amb la Lívia. “L'única cosa que varia una mica —reconeix Pau Vidal— és la relació que té amb la Lívia, però ‘varia’ entre cometes. Continuen estant sempre d'aquella manera, tot i que Camilleri li posa més substància a la parella perquè sap que és el que al lector li interessa de novel·la en novel·la”.

Però és evident que, a banda de Montalbano i Lívia, els altres personatges principals no canvien gaire, començant pels seus escuders. En Mimí Augello continua sent un arquetipus de Don Joan fins i tot després de casar-se amb la Beba; en Fazio no deixa de ser sistemàtic fins a l'extenuació en les seves notes i informes i en Cattarella no avança ni un pam en els seus estranys problemes de dislèxia. D'altra banda, la immutabilitat d'aquests personatges ofereix al lector fidel una zona de confort que Camilleri vigila amb molta cura. L'ambient que envolta Montalbano sempre és estable i això és voluntat expressa de l'autor.